

ตราตั้งพระราชทาน

ตราตั้งพระราชทานได้เริ่มมีมาแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้สอยในกิจการราชสำนัก เช่น ช่างทองหลวง และช่างถ่ายรูปหลวง เป็นต้น ซึ่งในสมัยนั้นได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราแผ่นดิน โดยระบุข้อความไว้ด้วยว่า โดยได้รับพระบรมราชานุญาต ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนเป็นตราพระครุฑพ่าห์ ผู้ที่ได้รับพระราชทานตราตั้ง จึงได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราพระครุฑพ่าห์ ซึ่งเป็นตราแผ่นดินอยู่แล้วนั้น เป็นเครื่องหมายตราตั้งสืบต่อมา

ในรัชสมัยต่อๆ มา ได้ขยายขอบเขตการพระราชทานตราตั้งแก่บริษัท ห้าง ร้าน ผู้ประกอบการธุรกิจ กว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้โดยมุ่งหมายที่จะให้เป็นกำลังน้ำใจแก่ผู้ประกอบการการค้าในรูปแบบต่างๆ เพื่อจะเป็นการส่งเสริมการประกอบธุรกิจในประเทศ

ตราตั้งพระราชทานเป็นประจักษ์เอกสารรับรองประการหนึ่งว่า ห้างร้านที่ได้รับตราตั้งนั้น เป็นห้างร้านบริษัทที่มีหลักฐานประกอบการค้าด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เคยมีส่วนทำการค้าขายติดต่อกับราชสำนักด้วยความจงรักภักดีในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเหตุที่การพระราชทานตราตั้งนั้นเป็นพระมหากรุณาส่วนพระองค์ จึงย่อมสุดแต่พระราชอัธยาศัยเป็นสำคัญทางราชการ ไม่อาจจะกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดไว้ได้ ในการดำเนินการขอพระราชทานได้มีข้อกำหนดไว้สำหรับบริษัท ห้าง ร้าน ที่จะขอพระราชทานดังนี้ คือ

๑. เป็นกิจการที่มีหลักฐานมั่นคง ฐานะทางการเงินดีปรากฏเป็นที่น่าเชื่อถือแก่มหาชนมานานพอสมควร

๒. ได้เคยมีการติดต่อกับราชสำนักมาก่อน

ตราตั้งห้างร้านแต่ก่อนถือว่าพระราชทานบุคคลผู้เป็นเจ้าของ เมื่อบุคคลนั้นสิ้นชีวิตหรือเลิกกิจการ ก็หมดสิทธิ์ใช้ตราครุฑ และคำว่า โดยได้รับพระบรมราชานุญาตติดตั้งหน้าร้าน ทำหัวกระดาษจดหมาย สลากสินค้า หรือใบเสร็จรับเงิน แต่เนื่องจากระบบร้านค้าได้เปลี่ยนจากการกระทำโดยเอกชนเป็นการกระทำโดยนิติบุคคล ตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนบริษัทแล้วเป็นส่วนใหญ่ จึงอนุโลมพระราชทานแก่กิจการประเภทดังกล่าวด้วย และอนุโลมการหมดสิทธิ์ใช้ตราตั้งเมื่อเลิกล้มกิจการ

แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าบริษัทนั้นๆ มิได้ตั้งอยู่ในคุณธรรม ประกอบการอันทำให้เกิดความเสียหายแก่ชาติ หรือเสียหายถึงเบื้องพระยุคลบาท ก็อาจโปรดเกล้าฯ ให้เรียกตราตั้งนี้คืนได้ เพราะการพระราชทานเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นส่วนพระองค์ ไม่เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายหรือราชการแผ่นดินอย่างไร

*****